

การพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1*

THE DEVELOPMENT OF ACADEMIC LEADERSHIP ENHANCING PROGRAM FOR
SCHOOL ADMINISTRATORS IN THE OFFICE OF ROI-ET PRIMARY
EDUCATIONAL SERVICE AREA 1

กิตติยา สุดบนิด¹, สุทธิพงษ์ หกสุวรรณ²
Kittiya Sudbornid¹, Suttipong Hoksuwan²
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม^{1,2}
Faculty of Education, Mahasarakham University, Thailand.^{1,2}
Email : 66010581076@msu.ac.th

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นของภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1 และเพื่อสร้างและประเมินโปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1 โดยแบ่งการดำเนินการวิจัยออกเป็น 2 ระยะ ดังนี้ศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์และความต้องการจำเป็นของ ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ร้อยเอ็ด เขต 1 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหาร 28 คน และ ครูผู้สอน 310 คน รวม 338 คน ระยะที่ 2 การสร้างและประเมินโปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำทางวิชาการของ ผู้บริหารสถานศึกษา ร้อยเอ็ดเขต 1 กลุ่มผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาต้นแบบจำนวน 5 คน และผู้ทรงคุณวุฒิ ประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของโปรแกรม จำนวน 5 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบสอบถาม แบบสัมภาษณ์และแบบประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าดัชนีความต้องการจำเป็น

ผลการวิจัยพบว่า 1. ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1 ในสภาพปัจจุบันโดยรวมและรายด้านทุกด้าน อยู่ในระดับปานกลาง สภาพที่พึงประสงค์โดยรวมและรายด้านทุกด้านอยู่ในระดับมากที่สุด ผลการวิเคราะห์ความต้องการจำเป็นเรียงลำดับความต้องการจำเป็น ดังนี้ 1) การนิเทศการสอน 2) การบริหารหลักสูตรและการสอน 3) การกำหนดเป้าหมายและพันธกิจ และ 4) การเสริมสร้างบรรยากาศทางวิชาการของสถานศึกษา 2. โปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1 องค์ประกอบของโปรแกรม ประกอบด้วย 5 องค์ประกอบ ดังนี้ 1) หลักการของโปรแกรม 2) วัตถุประสงค์ 3) เนื้อหาความรู้และกิจกรรม

4) วิธีการดำเนินการพัฒนา และ 5) การประเมินผลโปรแกรม เนื้อหาโปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา ประกอบด้วยเนื้อหา 4 โมดูล ได้แก่ โมดูลที่ 1 การกำหนดเป้าหมายและพันธกิจ โมดูลที่ 2 การบริหารหลักสูตรและการสอน โมดูลที่ 3 การเสริมสร้างบรรยากาศทางวิชาการของสถานศึกษา และโมดูลที่ 4 การนิเทศการสอน ใช้ระยะเวลาในการดำเนินงานโปรแกรมรวมทั้งสิ้น 100 ชั่วโมง โดยได้นำหลักการ 70:20:10 มาใช้ในการเสริมสร้างภาวะผู้นำทางวิชาการ ผลการประเมินโปรแกรมโดยรวมมีความเหมาะสมและมีความเป็นไปได้อยู่ในระดับมากที่สุด

คำสำคัญ : 1. การพัฒนาโปรแกรม 2. ภาวะผู้นำทางวิชาการ 3. ผู้บริหารสถานศึกษา

ABSTRACT

This research aims to study current conditions, desirable conditions, and the need to design and evaluate the program to enhance academic leadership for school administrators in the Office of Roi-Et Primary Educational Service Area 1. The research method was divided into 2 phases: Phase 1 was to study current conditions, desirable conditions, and the need to enhance academic leadership for school administrators in the Office of Roi-Et Primary Educational Service Area 1. The sample group consisted of 28 school administrators and 310 teachers, totaling 338 people in the Office of Roi-Et Primary Educational Service Area 1 selected through the stratified random sampling techniques. Phase 2 was to create and evaluate the program to enhance academic leadership for school administrators in the Office of Roi-Et Primary Educational Service Area 1. The informant groups consisted of 5 model school administrators and 5 experts assessing the program. The research instruments were questionnaires, interview forms, and assessment forms. The statistics used for data analysis were percentage, mean, standard deviation, and the need index.

The results revealed that; 1. Enhancing academic leadership for school administrators in current condition was at a highest level in desirable condition was at a highest level and the analysis of the need were in order from high to low as 1) setting goal and mission 2) Curriculum and Instruction Management 3) Goal Setting and Mission and 4) Fostering an Academic Environment in Schools, respectively. 2. The program to enhance the academic leadership of school administrators consisted of 5 components: 1) Principle of program 2) Objective 3) Content knowledge and activity 4) Development Process 5) Measurement and evaluation. The contents of the program consisted of 4 modules: Module 1 setting goal and mission, Module 2 Curriculum and Instruction Management, Module 3 Goal Setting and Mission, and Module 4 Fostering an Academic Environment in Schools. The total duration of the program is 100 hours, using the

70:20:10 principle to enhance academic leadership. The results of overall program evaluation were highest level appropriate, and the possibilities are at the highest level.

Keywords : 1. The Development of Program 2. Academic Leadership 3. Administrator

1. ความสำคัญและที่มาของปัญหาที่ทำการวิจัย

การพัฒนาคุณภาพการศึกษาเป็นกระบวนการที่มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการเติบโตและความเจริญก้าวหน้าของสังคมและประเทศชาติ โดยเฉพาะในยุคที่การศึกษาเป็นพื้นฐานสำคัญในการเสริมสร้างความสามารถของบุคคลและพัฒนาเศรษฐกิจโดยรวม ภาวะผู้นำทางวิชาการมีบทบาทสำคัญในการขับเคลื่อนการพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้เกิดผลสำเร็จ โดยผู้นำทางวิชาการต้องมีความวิสัยทัศน์ที่ชัดเจนและสามารถนำพาสถานศึกษาไปสู่ความก้าวหน้าในด้านต่าง ๆ ทั้งด้านคุณภาพการเรียนการสอน การวิจัย และการพัฒนาผู้เรียนให้เป็นบุคคลที่มีศักยภาพสูงสุด การศึกษาจึงถือเป็นรากฐานที่สำคัญในการพัฒนาคนให้พร้อมที่จะเป็นกลไกสำคัญในการพัฒนาประเทศ พระราชบัญญัติการศึกษา พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2562 มาตรา 6 ได้กำหนดให้การจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข และพระราชบัญญัติการศึกษา พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2562 มาตรา 22 ได้กำหนดไว้ว่า การจัดการศึกษาต้องยึดหลักว่าผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ และถือว่าผู้เรียนสำคัญที่สุด กระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มศักยภาพ

จากรายงานการวิเคราะห์ผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาตินั้นพื้นฐาน (Ordinary National Education Test : O-NET) ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2565 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1 แสดงการเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาตินั้นพื้นฐาน (O-NET) ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ระหว่างปีการศึกษา 2564 - 2565 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ร้อยเอ็ด เขต 1 พบว่า ปีการศึกษา 2565 มีคะแนนเฉลยรวมลดลง และคะแนนเฉลี่ยผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาตินั้นพื้นฐาน (O-NET) ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ปีการศึกษา 2561 - 2565 พบว่า คะแนนเฉลี่ยรวมไม่มีทิศทางของคะแนนที่ชัดเจน โดยมีคะแนนเฉลี่ยรวมลดลงในปีการศึกษา 2562 แล้วเพิ่มขึ้นในปีการศึกษา 2563 จากนั้นลดลงต่อเนื่องในปีการศึกษา 2564 - 2565 สะท้อนให้เห็นว่า การบริหารวิชาการของสถานศึกษามีความจำเป็นอย่างยิ่งในการเสริมสร้างคุณภาพการศึกษาให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงในยุคสมัยและความต้องการของสังคม การพัฒนาการบริหารวิชาการจึงเป็นสิ่งจำเป็นเพื่อให้สามารถตอบสนองต่อความท้าทายต่าง ๆ ทั้งด้านกระบวนการ วิธีการ และผู้บริหารสถานศึกษา

เหตุผลข้างต้น ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาจึงมีบทบาทสำคัญในการกำหนดทิศทางและกลยุทธ์ในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา ผู้นำที่มีภาวะผู้นำทางวิชาการที่แข็งแกร่งจะสามารถสร้างการเปลี่ยนแปลงที่เป็นประโยชน์ต่อการศึกษา นอกจากนี้ (Hallinger, P., & Murphy, J. F., 1985) กล่าวถึง ผู้บริหารสถานศึกษาหรือครูต้องมีความเป็นภาวะผู้นำทางวิชาการสูง

จึงจะทำให้การบริหารสถานศึกษาประสบความสำเร็จตามเป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพ และเกิดประโยชน์สูงสุด พฤติกรรมความเป็นผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาต้องมีหน้าที่ ดังนี้ การกำหนดภารกิจของ โรงเรียน (Framing school goals) การจัดการด้านการเรียนการสอน (Managing the instructional program) การเสริมสร้างบรรยากาศทางวิชาการของโรงเรียน (Promote school climate)

ผู้วิจัยจึงต้องการศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นของภาวะผู้นำทางวิชาการสำหรับผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ร้อยเอ็ด เขต 1 เพื่อวิเคราะห์ข้อมูลและนำไปสร้างและพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ร้อยเอ็ด เขต 1 ที่มีความเหมาะสมสอดคล้องยุทธศาสตร์ชาติ เพื่อให้ผู้บริหารสถานศึกษาสามารถนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์ในการเสริมสร้างภาวะผู้นำทางวิชาการ เพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการสถานศึกษา วางแผนพัฒนาคุณภาพของสถานศึกษา ซึ่งจะส่งผลเชื่อมโยงไปสู่การพัฒนาคุณภาพการศึกษาและการพัฒนาสมรรถนะที่จำเป็นของผู้เรียนต่อไป

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

2.1 เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และความต้องการจำเป็นของภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ร้อยเอ็ด เขต 1

2.2 เพื่อสร้างและประเมินโปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ร้อยเอ็ด เขต 1

3. ประโยชน์ที่ได้รับการวิจัย

3.1 ทราบสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นของภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ร้อยเอ็ด เขต 1 เพื่อใช้เป็นข้อมูลสารสนเทศสำหรับมาใช้เป็นแนวทางในการปรับปรุงและพัฒนาองค์กรให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ร้อยเอ็ด เขต 1

3.2 ได้โปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาที่มีคุณภาพ

4. วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยแบบผสมผสาน (Mixed Methods Research) วิธีดำเนินการวิจัยแบ่งออกเป็น 2 ระยะ ดังนี้

ระยะที่ 1 การศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นของภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ร้อยเอ็ด เขต 1 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ร้อยเอ็ด เขต 1 ปีการศึกษา 2566 กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง โดยเทียบ จำนวนประชากรทั้งหมด กับตารางสำเร็จรูปของเคซีและมอร์แกน โดยการสุ่มแบบแบ่งชั้นภูมิ (Stratified Random Sampling) ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 338 คน ได้แก่ ผู้บริหารจำนวน 28 คน และครูผู้สอน 310 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามมาตรวัดประมาณค่า

5 ระดับ ประกอบด้วย แบบสอบถามสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และวิธีเสริมสร้างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา โดยการส่งแบบสอบถามให้กลุ่มตัวอย่างผ่าน Google Form ในระบบ E-Office ของสถานศึกษา ตามจำนวนกลุ่มตัวอย่าง เมื่อนำข้อคำถามไปหาค่าความเชื่อมั่นทั้งตามวิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์ แอลฟาของคอนบราค (Cronbach' Alpha Coefficient) มีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.930 และ 0.915 ตามลำดับ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าดัชนีจัดเรียงลำดับความต้องการจำเป็น ($PNI_{modified}$)

ระยะที่ 2 การสร้างและประเมินโปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1 โดยวิธีการสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง กลุ่มผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาต้นแบบจำนวน 5 คน และผู้ทรงคุณวุฒิ ประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของโปรแกรม จำนวน 5 คน ซึ่งได้มาโดยเลือกแบบเจาะจง สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าดัชนีจัดเรียงลำดับความต้องการจำเป็น ($PNI_{modified}$)

5. ผลการวิจัย

5.1 ผลการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นในการเสริมสร้างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็น($PNI_{modified}$)ในการเสริมสร้างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา โดยรวมและรายด้าน

การเสริมสร้างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา	ระดับความคิดเห็น						ความต้องการจำเป็น	
	สภาพปัจจุบัน			สภาพที่พึงประสงค์			PNI modified	ลำดับ
	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ		
1. การกำหนดเป้าหมายและพันธกิจ	2.90	0.73	ปานกลาง	4.59	0.61	มากที่สุด	0.58	3
2. การบริหารหลักสูตรและการสอน	2.79	0.69	ปานกลาง	4.67	0.58	มากที่สุด	0.67	2
3. การเสริมสร้างบรรยากาศทางวิชาการของสถานศึกษา	3.03	0.74	ปานกลาง	4.51	0.49	มากที่สุด	0.48	4
4. การนิเทศการสอน	2.63	0.61	ปานกลาง	4.71	0.51	มากที่สุด	0.79	1
รวมเฉลี่ย	2.83	0.69	ปานกลาง	4.62	0.54	มากที่สุด	0.63	

จากตารางที่ 1 ผลการวิเคราะห์การเสริมสร้างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา พบว่า สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็น ดังนี้

สภาพปัจจุบัน พบว่า โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.83$) เมื่อพิจารณารายองค์ประกอบ พบว่า ทุกองค์ประกอบมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลางเช่นกัน โดยการเสริมสร้างบรรยากาศทางวิชาการของสถานศึกษามีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X} = 3.03$) รองลงมา คือ การกำหนดเป้าหมายและพันธกิจ ($\bar{X} = 2.90$) และการบริหารหลักสูตรและการสอน ($\bar{X} = 2.79$) ตามลำดับ ส่วนองค์ประกอบที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ การนิเทศการสอน ($\bar{X} = 2.63$)

สภาพที่พึงประสงค์ พบว่า โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.62$) เมื่อพิจารณารายองค์ประกอบ พบว่า ทุกองค์ประกอบมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุดเช่นกัน โดยการนิเทศการสอน มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X} = 4.71$) รองลงมา คือ การบริหารหลักสูตรและการสอน ($\bar{X} = 4.67$) และการเสริมสร้างบรรยากาศทางวิชาการของสถานศึกษา ($\bar{X} = 4.67$) ตามลำดับ ส่วนองค์ประกอบที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ การกำหนดเป้าหมายและพันธกิจ ($\bar{X} = 4.59$)

ความต้องการจำเป็น พบว่า โดยภาพรวมมีค่าดัชนีความต้องการจำเป็นหรือ $PNI_{\text{modified}} = 0.54$ เมื่อพิจารณารายองค์ประกอบ พบว่า องค์ประกอบที่มีค่าดัชนีความต้องการจำเป็นสูงเป็นลำดับที่ 1 คือ การนิเทศการสอน ($PNI_{\text{modified}} = 0.79$) ลำดับที่ 2 การบริหารหลักสูตรและการสอน ($PNI_{\text{modified}} = 0.67$) ลำดับที่ 3 การกำหนดเป้าหมายและพันธกิจ ($PNI_{\text{modified}} = 0.58$) และลำดับที่ 4 การเสริมสร้างบรรยากาศทางวิชาการของสถานศึกษา ($PNI_{\text{modified}} = 0.48$)

5.2 ผลการสร้างและประเมินโปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอัยยธัต เขต 1 พบว่า โปรแกรมประกอบด้วย เนื้อหา 4 โมดูล ใช้ระยะเวลาในการดำเนินงานโปรแกรม รวมทั้งสิ้น 100 ชั่วโมง แบ่งออกเป็น 3 ระยะ ดังนี้ ระยะที่ 1 การฝึกอบรม (Training) ระยะที่ 2 การศึกษาดูงาน (Site Visit) ระยะที่ 3 การประชุมเชิงปฏิบัติการ (Workshop) โดยอาศัยแนวคิดการเรียนรู้แบบ 70:20:10 ซึ่งเป็นโมเดลที่ได้รับการพัฒนาโดย Morgan McCall, Robert W. Eichinger and Michael M. Lombardo จาก Canter for Creative Leadership (พัชรรา วาณิชวสิน, 2560)

6. อภิปรายผลการวิจัย

การพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอัยยธัต เขต 1 สามารถอภิปรายผลการวิจัยได้ดังนี้

6.1 จากผลการวิจัย พบว่า สภาพปัจจุบันของภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง โดยองค์ประกอบที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ การนิเทศการสอน ผลการวิจัยดังกล่าวแสดงให้เห็นว่า การพัฒนาการบริหารวิชาการด้านการนิเทศการสอนเป็นสิ่งที่มีความสำคัญอย่างยิ่ง และควรได้รับการพัฒนาให้มีคุณภาพยิ่งขึ้น เนื่องจากการนิเทศการสอนถือเป็นภารกิจหลักที่มีบทบาทสำคัญต่อสถานศึกษาทุกแห่ง การนิเทศการสอนที่มีประสิทธิภาพจะช่วยให้สามารถวิเคราะห์ ปรับปรุง และพัฒนาการจัดการเรียนการสอนของสถานศึกษาได้อย่างมีคุณภาพและสอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียนและการเปลี่ยนแปลงในสังคมสอดคล้องกับ Hallinger และ Murphy (1985) กล่าวถึง การนิเทศการสอนว่า ผู้บริหารจะทำงาน

ร่วมกับครูในด้านหลักสูตร และการสอน ผลงานของผู้บริหาร จะต้องมั่นใจได้ว่าเป้าหมายของโรงเรียน ได้ถูกถ่ายทอดไปสู่การปฏิบัติในห้องเรียนซึ่งรวมถึง การประสานเป้าหมายของโรงเรียนกับจุดประสงค์ ของการเรียนในห้องเรียน ให้การสนับสนุนครู ด้านการสอนให้ตรงตามจุดประสงค์ ควบคุมการสอนใน ห้องเรียนโดยการเยี่ยมอย่างไม่เป็นทางการ การให้ผลย้อนกลับกับครูทั้งทางด้านการนิเทศ การ ประเมินผลโดยมีจุดประสงค์ที่จะทำให้เป็นรูปธรรม และให้ครูเป็นผู้นำวิธีสอนที่เฉพาะเจาะจงไป ปฏิบัติ สอดคล้องกับงานวิจัยของ อุไรวรรณ ศรีศักดิ์ (2560) ซึ่งได้ศึกษาการ พัฒนาโปรแกรม เสริมสร้างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า สภาพปัจจุบันภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร สถานศึกษาโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง และสภาพที่พึงประสงค์ ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร สถานศึกษาอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการกำหนดเป้าหมายอยู่ในระดับ มากและอีก 6 ด้าน อยู่ในระดับปานกลาง

จากผลการวิจัย พบว่า สภาพที่พึงประสงค์ของภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร สถานศึกษา โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด โดยองค์ประกอบที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การ นิเทศการสอน และการบริหารหลักสูตรและการสอน ซึ่งผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับค่าดัชนีความ ต้องการจำเป็นของภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาที่สูงเป็นลำดับที่ 1 คือ การนิเทศ การสอน การพัฒนาวิชาการของสถานศึกษาในด้านการนิเทศการสอนถือเป็นสิ่งสำคัญอันดับแรก และ มีความต้องการในการพัฒนาอย่างมาก เนื่องจากเป็นปัจจัยหลักที่ช่วยเสริมสร้างความแข็งแกร่งให้แก่ ระบบการศึกษา และเป็นภารกิจที่ผู้บริหารสถานศึกษาควรให้ความสำคัญอย่างยิ่ง การกำกับดูแล อย่างจริงจังจะนำไปสู่การพัฒนาวิชาการอย่างมีระบบและต่อเนื่อง ผู้บริหารควรมีบทบาทในการนิเทศ การสอน ติดตาม และประเมินผลการสอนของครูในชั้นเรียน รวมถึงตรวจสอบผลการเรียนและ พฤติกรรมการเรียนรู้ของนักเรียน เพื่อใช้ข้อมูลเหล่านี้ในการวิเคราะห์และปรับปรุงการจัดการเรียน การสอนให้ดียิ่งขึ้น สอดคล้องกับแนวคิดของ เพ็ญพักตร์ ภูศิลป์ (2557) ซึ่งได้อธิบายเกี่ยวกับการ นิเทศและพัฒนาการจัดการเรียนการสอนไว้ว่า เป็นการกำกับ ติดตามและการจัดให้มีการสะท้อนผล การจัดการเรียนการสอน โดยการสังเกตการณ์ในการสอนของ ครูบ่อย ๆ เป็นส่วนหนึ่งของพฤติกรรม ภาวะผู้นำทางวิชาการช่วยให้การจัดการเรียนการสอนที่ดำเนิน อยู่เป็นไปตามเป้าหมายและพันธกิจ ของสถานศึกษา การเป็นผู้นำทางวิชาการที่ดี ควรเน้นทางด้านการสอนมากกว่าการบริหารทั่วไป การ เข้าเยี่ยมชั้นเรียน และการสังเกตการณ์การจัดการเรียนการสอน จึงเป็นส่วนสนับสนุนการเกิดภาวะ ผู้นำทางวิชาการในอีกทางหนึ่ง โดยการกำกับติดตามการเรียนการสอนในห้องเรียนต้องมีการวิเคราะห์ และประเมินประสิทธิผลของหลักสูตรควบคู่ไปด้วย ซึ่งต้องสัมพันธ์กับการบริหารเวลาในการเรียนของ ครูผู้สอน และผู้บริหารสถานศึกษาต้องมีส่วนร่วมในการ ประสานงานหลักสูตร และมีการใช้ผลการ ประเมินนิเทศการเรียนการสอนอย่างต่อเนื่องด้วย การติดตามความก้าวหน้าของนักเรียนเป็น อีก บทบาทของผู้นำสถานศึกษาที่มีภาวะผู้นำทางวิชาการ เพราะต้องนำข้อมูลผลการเรียนของนักเรียนมา วิเคราะห์ เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาของ นักเรียน เพื่อส่งเสริมคุณภาพของนักเรียน ให้มี ประสิทธิภาพมากขึ้น

การเสริมสร้างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอัยยธัต เขต 1 มีองค์ประกอบ ดังนี้ 1) การกำหนดเป้าหมายและพันธกิจ 2) การบริหารหลักสูตรและการสอน 3) การเสริมสร้างบรรยากาศทางวิชาการของสถานศึกษา 4) การนิเทศการสอน เมื่อนำองค์ประกอบแต่ละด้านมาวิเคราะห์ถึงสภาพปัจจุบันโดยรวมมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.83 อยู่ในระดับปานกลางและมีสภาพที่พึงประสงค์โดยรวม มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.62 อยู่ในระดับมาก ซึ่งภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาเป็นความสามารถในการนำความรู้ ทักษะ ตลอดจนเทคนิคต่าง ๆ ของผู้บริหาร สถานศึกษา ซึ่งนำมาใช้ในการบริหารวิชาการของสถานศึกษา ให้เกิดประโยชน์ต่อการดำเนินงานวิชาการเพื่อให้บรรลุตามเป้าหมายที่ได้กำหนดไว้ ทั้งด้านการบริหารจัดการสถานศึกษา การจัดการเรียนการสอน การพัฒนาผู้เรียนอย่างรอบด้าน และการพัฒนาความเข้มแข็งทางวิชาการของครูและบุคลากรของสถานศึกษา สอดคล้องกับรุ่ง แก้วแดง (2545) ได้กล่าวถึงความสำคัญของภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา ว่า ภาพลักษณ์ของผู้บริหารโรงเรียนจะต้องเปลี่ยนไป ผู้บริหารโรงเรียนยุคใหม่จะต้องมีความเป็นผู้นำทางวิชาการ (Instructional Leadership) ที่เข้มแข็งเพื่อปฏิบัติการบริหารโรงเรียนไปสู่ความมีประสิทธิภาพ โดยการเสริมพลังผู้บริหารโรงเรียนให้มีโอกาสใช้ความเป็นผู้นำอย่างเต็มศักยภาพ และหันมาทุ่มเทให้กับงานบริหารโรงเรียนเป็นหลัก ความสัมพันธ์ระหว่างผู้บริหารกับครูและนักเรียนก็จะมีมากขึ้นด้วย และสอดคล้องกับการศึกษาของ อุไรวรรณ ศรีศักดิ์ (2560) ได้ศึกษาการพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอัยยธัต เขต 1 ผลการวิจัย พบว่า สภาพปัจจุบัน ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการกำหนดเป้าหมายอยู่ในระดับมากและอีก 6 ด้าน อยู่ในระดับปานกลาง ส่วนสภาพที่พึงประสงค์ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ทุกด้านอยู่ในระดับมากที่สุด

6.2 ผลการสร้างและประเมินโปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอัยยธัต เขต 1 ซึ่งโปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอัยยธัต เขต 1 ออกแบบและพัฒนาโปรแกรมประกอบด้วย 5 องค์ประกอบ ดังนี้ 1) หลักการของโปรแกรม 2) วัตถุประสงค์ 3) เนื้อหาความรู้ และกิจกรรม 4) วิธีการดำเนินการพัฒนา และ 5) การประเมินผลโปรแกรม สอดคล้องกับ สุวัฒน์ จุลสุวรรณ (2554) ได้กล่าวถึง องค์ประกอบของโปรแกรมที่มีความสำคัญและมีความจำเป็นสำหรับการจัดการศึกษา และมีจุดมุ่งหมายเพื่อให้การจัดการศึกษามีประสิทธิภาพประกอบด้วยจุดมุ่งหมายของโปรแกรม เนื้อหาสาระ กระบวนการจัดการเรียนรู้ และการประเมินผล ทั้งนี้ยังสอดคล้องกับผลการวิจัยของ วัลลภ ปุยสุวรรณ (2560) ได้ศึกษาการพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 26 โดยพัฒนาโปรแกรมการเสริมสร้างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารประกอบด้วย 5 องค์ประกอบ คือ หลักการ วัตถุประสงค์ เนื้อหา วิธีการพัฒนา และการประเมินผล เนื้อหาโปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอัยยธัต เขต 1 ประกอบด้วย 4 โมดูล โมดูลที่ 1 การกำหนดเป้าหมายและ

พันธกิจ โมดูลที่ 2 การบริหารหลักสูตรและการสอน โมดูลที่ 3 การเสริมสร้างบรรยากาศทางวิชาการของสถานศึกษา และโมดูลที่ 4 การนิเทศการสอน ใช้ระยะเวลาในการดำเนินงานพัฒนาเสริมสร้างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร สถานศึกษารวมทั้งสิ้น 100 ชั่วโมง เป็นระยะเวลาที่เหมาะสมในการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา ซึ่งต้องอาศัยการเรียนรู้และพัฒนาในรูปแบบและวิธีการพัฒนาที่หลากหลายเพื่อสร้างความรู้ ความเข้าใจและทักษะการเรียนรู้ที่ลึกซึ้งและยั่งยืน ให้ผู้เข้ารับการพัฒนาสามารถนำไปเป็นหลักการในการพัฒนาตนเองไปอย่างต่อเนื่อง ซึ่งวิธีการต่าง ๆ ที่นำมาใช้ดำเนินการพัฒนาตามโปรแกรม โดยนำโมเดลที่ได้รับการพัฒนาโดย Morgan McCall, Robert W. Eichinger, and Michael M, Lombardo จาก Center for Creative Leadership (CCL) เพื่อพัฒนาผู้นำอย่างมีประสิทธิภาพและช่วยให้ผู้นำเรียนรู้จากบริบทการทำงานจริงมากกว่าบริบท โดยผลการวิจัยนี้ มีความสอดคล้องกับการศึกษาของ วัลลภ ปุยสุวรรณ (2560) ได้ศึกษาการพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 26 และได้ออกแบบเนื้อหาของโปรแกรมโดยเน้นเนื้อหาตามลำดับขั้นความต้องการจำเป็นที่มีความต้องการมากที่สุด คือ ด้านการกำหนดพันธกิจ ด้านการส่งเสริม บรรยากาศการเรียนรู้ ด้านการบริหารหลักสูตรและการสอน ผลการประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของโปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1 โดยผู้ทรงคุณวุฒิ 5 คน โดยรวม มีความเหมาะสมและมีความเป็นไปได้อยู่ในระดับ มากที่สุด ดังนั้นร่างโปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1 จึงมีความเหมาะสมในการนำไปใช้พัฒนาให้ผู้บริหารสถานศึกษามีภาวะผู้นำทางวิชาการ ที่ประกอบด้วย 1) การกำหนดเป้าหมายและพันธกิจ 2) การบริหารหลักสูตรและการสอน 3) การเสริมสร้างบรรยากาศทางวิชาการของสถานศึกษา 4) การนิเทศการสอน

7. องค์ความรู้ใหม่

โปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1 แบ่งออกเป็น 4 โมดูล ได้แก่ Module 1 การกำหนดเป้าหมายและพันธกิจ Module 2 การบริหารหลักสูตรและการสอน Module 3 การส่งเสริมบรรยากาศทางวิชาการของสถานศึกษา Module 4 การนิเทศการสอนและมีวิธีการดำเนินการพัฒนา แบ่งออกเป็น 3 ระยะ ระยะที่ 1 การฝึกอบรม (Training) สอดคล้องกับการเรียนรู้ผ่านหลักสูตรอย่างเป็นทางการ (10%) ระยะที่ 2 การศึกษาดูงาน (Site Visit) สอดคล้องกับการเรียนรู้จากประสบการณ์ (70%) ระยะที่ 3 การประชุมเชิงปฏิบัติการ (Workshop) สอดคล้องกับการเรียนรู้ ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 โปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขต
พื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอัยยัด เขต 1

โปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำทางวิชาการของ ผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาอัยยัด เขต 1		Module 1	Module 2	Module 3	Module 4	รวม (ชม.)
ระยะที่ 1 การ ฝึกอบรม (Training)	1. กิจกรรมสร้างความสัมพันธ์ระหว่าง ผู้เข้าร่วมอบรม และการสร้างชุมชน แห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) 2. กิจกรรมการบรรยายความรู้และ หลักในการพัฒนาทั้ง 4 โมดูล 3. กิจกรรมการสาธิต เพื่อให้ผู้เข้าร่วม รับการพัฒนารู้ถึงวิธีการในการ พัฒนารูปแบบต่าง ๆ ซึ่งให้ผู้เข้ารับ การพัฒนา ได้มีส่วนร่วมในการดำเนิน กิจกรรม หรือรวมกลุ่มเพื่อระดม ความคิดและการฝึกปฏิบัติ	2	3	1	4	10
ระยะที่ 2 การศึกษา ดูงาน (Site Visit)	1. การศึกษากรณีตัวอย่าง (Case Study) ผ่านโรงเรียนที่มีการบริหาร จัดการทางวิชาการที่มีแนวปฏิบัติที่ดี (Best Practice) หรือโรงเรียนต้นแบบ 2. การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ การศึกษา เอกสาร หรือรูปแบบการพัฒนาที่ เกี่ยวข้อง 3. การสอนงาน หรือการรับคำแนะนำ จากบุคลากรที่มีประสบการณ์และ ผลงานที่เป็นประจักษ์	14	21	7	28	70
ระยะที่ 3 การประชุม เชิงปฏิบัติการ (Workshop)	1. กิจกรรมการจัดประชุม 2. กิจกรรมการระดมความคิด การนำ ความรู้ที่ได้จากการอบรมและ การศึกษาดูงาน มาแลกเปลี่ยน ความคิด เพื่อสร้างแนวทางในการ พัฒนาสถานศึกษาของตนเองผ่าน วงจร PDCA 3. กิจกรรมการอภิปราย การนำเสนอ ผลการเข้ารับการพัฒนาระยะ ข้อเสนอแนะในการเข้ารับการพัฒน ครั้งถัดไป	4	6	2	8	20
รวมจำนวนชั่วโมง		20	30	10	40	100

8. ข้อเสนอแนะ

8.1 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

8.1.1 ผู้บริหารสถานศึกษา ครู และบุคลากรทางการศึกษา ควรให้ความสำคัญการกำกับติดตาม และประเมินผลการจัดการเรียนการสอนในชั้นเรียนอย่างต่อเนื่อง การจัดการอบรมให้ความรู้ในการนิเทศการสอนและการบริหารหลักสูตรการสอน การนำวิจัยไปใช้ในชั้นเรียนเพื่อพัฒนาการจัดการเรียนการสอน และการมีส่วนร่วมในการนิเทศและบริหารหลักสูตรการสอนอย่างจริงจัง เพื่อให้ทราบข้อควรได้รับการพัฒนา และหาทางแก้ไขต่อไป

8.2 ข้อเสนอแนะสำหรับผู้ปฏิบัติ

8.2.1 ควรปรับใช้โปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำทางวิชาการให้สอดคล้องกับบริบทและขนาดของแต่ละสถานศึกษา โดยเริ่มจากกลุ่มย่อยแล้วค่อยรวมพัฒนาในระดับกว้าง เน้นการมีส่วนร่วมของผู้บริหารและสมาชิกทุกคนในการกำหนดประเด็นการพัฒนาวิชาการ ผ่านการวิเคราะห์และระดมความคิดร่วมกัน จนได้ประเด็นที่ตรงตามความต้องการของสถานศึกษา ก่อนนำไปสู่

8.3 ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยต่อไป

8.3.1 ควรมีการศึกษาเพิ่มเติมเกี่ยวกับการพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำด้านอื่น ๆ สำหรับผู้บริหารสถานศึกษาเพิ่มเติม เพื่อให้ได้โปรแกรมที่สามารถพัฒนาภาวะผู้นำในด้านอื่น ๆ ด้วย เนื่องจากผู้บริหารสถานศึกษามีภาระหน้าที่ในการบริหารงานที่ครอบคลุมหลายด้าน การมีภาวะผู้นำที่ครบถ้วนและสอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงในยุคสมัยจะเป็นปัจจัยสำคัญที่ช่วยเสริมสร้างประสิทธิภาพในการบริหารงานให้บรรลุผลสูงสุด

9. เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2546). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2545. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์ (ร.ส.พ.).
- เพ็ญพักตร์ ภูศิลป์. (2557). องค์ประกอบของภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนสาธิตระดับประถมศึกษาในสังกัดมหาวิทยาลัยราชภัฏ. วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- รุ่ง แก้วแดง. (2545). ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารยุคปฏิรูปการศึกษา : ผู้บริหาร (การศึกษา) มีอาชีพ. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์ วี.ที.ซี.คอมมิวนิเคชั่น.
- วัลลภ ปุยสุวรรณ. (2560). การพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 26. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต. คณะศึกษาศาสตร์ : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1. (2565). รายงานการวิเคราะห์ผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาตินี้พื้นฐาน (Ordinary National Education Test : O-NET) ประจำปีงบประมาณ 2565. ร้อยเอ็ด : สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1.

- สุวัฒน์ จุลสุวรรณ. (2554). การพัฒนาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงผู้บริหารสายสนับสนุนสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ. วิทยานิพนธ์การศึกษาศาสตรบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- อุไรวรรณ ศรีศักดิ์. (2560). การพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต. คณะศึกษาศาสตร์ : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- สุรพล พิมพิลา ผู้ให้สัมภาษณ์. 23 ธันวาคม 2567. ณ โรงเรียนอนุบาลร้อยเอ็ด หมู่ที่ 2 ตำบลในเมือง อำเภอเมืองร้อยเอ็ด จังหวัดร้อยเอ็ด
- ทองใส วิทยา ผู้ให้สัมภาษณ์. 24 ธันวาคม 2567. ณ โรงเรียนเมืองร้อยเอ็ด 22/2 ถนนปัทมานนท์ ตำบลในเมือง อำเภอเมือง จังหวัดร้อยเอ็ด
- วัชร ปานภูมิ ผู้ให้สัมภาษณ์. 25 ธันวาคม 2567. ณ โรงเรียนเมืองธวัชบุรี เลขที่ 51 หมู่ที่ 2 ตำบลนิเวศน์ อำเภอธวัชบุรี จังหวัดร้อยเอ็ด
- ทิวากร สุทธิปาก ผู้ให้สัมภาษณ์. 26 ธันวาคม 2567. ณ โรงเรียนบ้านโสกเชือก(คุรุราษฎร์อำนวยการ) 87 หมู่ที่ 7 ตำบลโพธิ์ชัย อำเภอศรีสมเด็จ จังหวัดร้อยเอ็ด
- สัมฤทธิ์ สันเต ผู้ให้สัมภาษณ์. 27 ธันวาคม 2567. ณ โรงเรียนบ้านจาน 145 ตำบลทุ่งเขาหลวง อำเภอทุ่งเขาหลวง จังหวัดร้อยเอ็ด
- Hallinger, P., & Murphy, J. F. (1985). Assessing the instructional management behavior of principal. *The Elementary School Journal*. 86(2). 217–247.

10. คำขอบคุณ

งานวิจัยฉบับนี้สำเร็จได้ด้วยความกรุณาจาก ศาตรเมธี รองศาสตราจารย์ ดร.สุทธิพงศ์ หกสุวรรณ อาจารย์ที่ปรึกษา ที่กรุณาให้คำปรึกษา แนะนำ อ่านและตรวจแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ ตลอดจนให้ข้อคิดที่เป็นประโยชน์ และให้กำลังใจแก่ผู้วิจัยด้วยความเอาใจใส่อย่างดีเสมอมา ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งในความกรุณา และขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้ ขอกราบขอบพระคุณคณะกรรมการสอบ กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ ที่ได้กรุณาเป็นกรรมการร่วมพิจารณาตลอดจนให้คำปรึกษา แนะนำ อันเป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อการปรับปรุงวิทยานิพนธ์ให้มีความสมบูรณ์มากขึ้น ขอกราบขอบพระคุณผู้ทรงคุณวุฒิ นายสุรพล พิมพิลา นายทองใส วิทยา นายวัชรปานภูมิ ดร.ทิวากร สุทธิปาก และนายสัมฤทธิ์ สันเต ที่กรุณาให้คำแนะนำในการสร้างเครื่องมือให้ถูกต้องสมบูรณ์ยิ่งขึ้น ขอขอบพระคุณผู้บริหารสถานศึกษาและครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1 ทุกท่านที่ให้ความอนุเคราะห์และความสะดวกในการเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย ตลอดจนผู้อำนวยการราชการผู้อำนวยการทุกท่านที่เป็นตัวอย่างให้ความร่วมมือในการเก็บข้อมูลครั้งนี้เป็นอย่างดี

ขอขอบพระคุณคณาจารย์ และเพื่อนนิสิตวาชาบริหารการศึกษา ปีการศึกษา 2566 ทุกท่าน ที่ได้ให้คำแนะนำและส่งเสริมกำลังใจตลอดมา นอกจากนี้ยังมีผู้ให้ความร่วมมือ ช่วยเหลืออีกหลายท่าน ซึ่งผู้วิจัยไม่สามารถกล่าวนามในที่นี้ได้หมด จึงขอขอบคุณทุกท่านเหล่านั้นไว้ ณ โอกาสนี้ด้วย

ทำยนี้ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณบิดามารดา รวมทั้งครอบครัว ญาติพี่น้อง มิตรสหายทุกท่านที่ให้ความช่วยเหลือ ชี้แนะ ให้กำลังใจผู้วิจัยมาตลอด

คุณค่าและประโยชน์จากการวิจัยฉบับนี้ ผู้วิจัยขอมอบเป็นเครื่องบูชา พระคุณบิดา มารดา ครู อาจารย์ และผู้มีพระคุณทุกท่าน ที่ให้การศึกษาอบรมสั่งสอนส่งผลให้ผู้วิจัยประสบความสำเร็จในการศึกษาและก้าวหน้าในหน้าที่การงาน ผู้วิจัยขอยกประโยชน์และคุณค่าทั้งหมดที่เกิดจากงานวิจัยฉบับนี้บูชาแต่บิดามารดาและครูอาจารย์ทุกท่าน